

ibris.RO
Redactor Diana Crupenschi
Corector Lorina Chițan și cărți
Tehnoredactor Constantin Niță
Copertă credit foto IStock Photo

Jostein Gaarder

Misterul de Crăciun

Traducere

de

AURORA KANBAR

și

ERLING SCHØLLER

JOSTEIN GAARDER
JULEMYSTERIET

© Jostein Gaarder and H. Aschehoug & Co

© Editura UNIVERS, 2013, pentru prezenta traducere

www.edituraunivers.ro

ISBN 978-99931-869-8-4

Traducere în română

Traducerea primei ediții a acestei cărți a fost sprijinită de
NORLA
(Norwegian Literature Abroad)
Oslo

N O R L A

1 DECEMBRIE

...poate că limbile orologiului s-au plăcărit să tot meargă în același sens an de an și deodată au luat-o în sens invers...

Era pe la ceasul inserării. Beculețele decorative de Crăciun erau aprinse și fulgi mari de nea dansau printre lumini. Străzile mișunau de oameni.

Joakim și tatăl său se strecurau cu greutate printre toți oamenii aceia obosiți. Veniseră în oraș să cumpere un calendar de advent, și asta în ultima clipă pentru că a doua zi era 1 decembrie. Își la chioșcul de reviste, și la librărie se vânduseră toate.

Joakim scutură mâna tatălui și arătă spre vitrina unei librării. În fața unui teanc de cărți era un calendar de advent viu colorat.

– Uite, acolo! spuse el.

Tatăl său se întoarse:

– Oh, suntem salvați!

Intrără într-o librărie micuță. Era veche și lui Joakim i se păru cam prăfuită pe dinăuntru. De-a lungul peretilor erau rafturi de la podea până la tavan și în toate erau îngheșuite cărți. Nici o carte nu era la fel cu alta.

Pe tejghea era un maldăr de calendare de advent. Erau de două feluri. Unele aveau pe copertă un desen cu Moș Crăciun într-o sanie trasă de reni. Celealte aveau un desen cu un pitic care mâncă orez cu lapte într-un grajd.

Tatăl luă în mâna câte unul din fiecare.

– Într-unul sunt figurine de ciocolată, spuse el. Ciocolata, știm bine, nu face bine la dinți, și asta nu-i va fi deloc pe plac dentistului! În celălalt sunt figurine mici de plastic.

Joakim le privi cu atenție pe amândouă. Nu știa pe care să-l aleagă.

– Erau altfel când eram eu mic, continuă tata.

Joakim privi în sus la el.

– Cum erau atunci?

– Era numai o poză mititică sub căpăcelele astea. În fiecare zi, câte o poză. Noi de-abia aşteptam dimineața pentru că atunci le puteam deschide. Încercam să ghicim dinainte ce arăta poza. Apoi le deschideam,... da, apoi le *deschideam*, înțelegi? Era de parcă am fi deschis ușa spre o altă lume.

Chiar în clipa aceea Joakim descoperise ceva pe raftul cu cărți:

– Uite și acolo un calendar de advent!

Se repezi, îl luă și-l dădu tatălui. Pe el, erau desenați Iosif și Fecioara Maria care stăteau aplecați deasupra ieslei în care era pruncul Iisus. În fundal, îngenuncheați, cei trei crai de la Răsărit. Dincolo de iesle, în câmp, erau păstorii cu oile și din cer se coborau îngerii. Un înger sufla într-o trâmbiță.

Calendarul avea imaginile decolorate de parcă ar fi stat în soare o vară întreagă. Ce păcat, se gândi Joakim, pentru că desenul era aşa frumos!

– Pe asta îl vreau, spuse el.

Tatăl spuse zâmbind:

– Știi, nu cred că e de vânzare. E foarte vechi. S-ar putea să fie aproape de o vîrstă cu mine.

Joakim insistă:

– Nici o ușită nu este deschisă...

– E aici doar aşa... ca la expoziție.

Joakim nu-și mai lua ochii de la calendarul cel vechi.

– Pe asta îl vreau, repetă el. Pentru că este mai deosebit!

Atunci se apropie de ei un vânzător. Un bătrân cu părul alb. Făcu ochii mari când văzu calendarul pe care-l ținea în mâna copilul.

– Drăguț, exclamă el. Și autentic... da, original. Pare lucrat manual.

– Băiatul vrea să-l cumpere, explică tatăl și arată în jos spre Joakim. Încerc să-l lămuresc că nu-i de vânzare.

Omul cu păr alb ridică sprâncenele:

– L-ați găsit... aici, la mine? N-am mai văzut aşa ceva de mulți, mulți ani.

– Era acolo, în fața cărților, spuse Joakim, și arăta cu degetul spre raftul de cărți.

Librarul clătină din cap:

– Înseamnă că bătrânul Johannes a dat din nou o raită pe aici.

Tatăl îl privi mirat pe omul cu păr alb:

– Johannes?

– Da, un tip ciudat... Vinde trandafiri în piață, dar nimene nu știe de unde-i are. Câteodată se întâmplă să intre în librărie și să ceară un pahar de apă. Vara, când e căldură mare, își toarnă apă pe cap înainte de a pleca din nou. De câteva ori a aruncat și pe mine câțiva stropi.

Tatăl zâmbi și librarul continuă:

– Drept mulțumire pentru chestia asta cu apa, lasă din când în când un trandafir sau doi pe teighea... sau pune câte-o carte veche în raft. O dată a pus în vitrină fotografia unei femei tinere. Era de undeva dintr-o țară îndepărtată. Poate și el este tot de acolo. Pe poză scria Elisabet.

Tatăl îl privi în ochi pe librar și întrebă:

– Și acum ți-a lăsat un calendar de advent?

– Da, aşa se pare.

– Scrie ceva pe calendar, spuse Joakim. Și citi: „CALENDAR DE ADVENT FERMECAT“ Prețul: 75 de bani.

Vânzătorul încuviașă:

– Așa! Înseamnă că e foarte vechi.

– Pot să-l cumpăr cu 75 de bani? întrebă Joakim.

Bărbatul cu păr alb râse:

- Ti-l pot oferi gratis. Cine știe dacă bătrânul Johannes nu s-a gândit tocmai la tine când a lăsat aici calendarul ăsta?

- Mulțumesc foarte mult! răspunse Joakim și se grăbi să părăsească librăria.

Tatăl îi strânse mâna librarului și apăru și el pe trotuar în clipa următoare.

Joakim ținea calendarul la piept.

- Am să-l deschid mâine, spuse el.

În noaptea aceea, Joakim se trezi de mai multe ori. Se gândi la librarul cu păr alb și la Johannes, bătrânul care vindea trandafiri în piață. Merse la baie și bău apă direct de la robinet. Atunci îi veniră în minte vorbele librarului, care spuse că Johannes obișnuia uneori să-și toarne apă pe cap.

Dar cel mai mult se gândi la calendarul fermecat care era aproape de-o vârstă cu tatăl său. și cu toate astea nimeni nu-l deschise până atunci. Înainte de a se culca privise atent la desenul de pe capacul calendarului și la ușile numerotate de la 1 la 24. Cea de-a 24-a ușă, pe care o va deschide în ajunul Crăciunului, era de patru ori mai mare decât celelalte și cuprindea aproape tot desenul cu ieslea.

Unde să fi fost calendarul ăsta fermecat vreme de aproape patruzeci de ani? și ce se va întâmpla când va deschide prima ușă? Părinții agățaseră calendarul deasupra patului.

Când se trezi la ora șapte, se ridică și se pregăti să deschidă prima ușă. Era aşa de emoționat încât îi tremurau mâinile și nu reușea să desfacă cartonul. În sfârșit, ridică de un colțisor și ușă se deschise fără greutate.

Joakim văzu atunci un desen ce înfățișa un magazin de jucării. Printre toate jucările și toți oamenii de acolo erau un mieluș și o fetiță, dar nu apucă să vadă prea mult pentru că de îndată ce deschise ușă, căzu ceva în pat. Se aplecă și se uită atent.

Era o bucătică de hârtie împăturită de mai multe ori. O despături și descoperi că era scrisă pe ambele fețe. Pe ea scria:

Mielușul cu clopoțel

- Elisabet! strigă mama după ea. Vino înapoi, Elisabet!

Elisabet Hansen privea la mulțimea de Ursuleți și alte jucării din plus de la raionul de jucării în vreme ce mama cumpăra cadouri de Crăciun pentru verișoarele din Toten. și deodată un mieluș se strecuă afară din grămadă de jucării. Sări pe podea și privi mirat în jur. Avea un clopoțel legat la gât, care suna luându-se parcă la întrecere cu zumzetul caselor de bani.

Elisabet văzuse și mai înainte o jucărie cu un clopoțel la gât. Cum era însă posibil ca o jucărie să capete viață așa dintr-o dată? Elisabet era așa de uimită, încât porni în urmărire mielușului ce se îndreaptă spre scara rulantă.

- Vino, vino la mine, mielușule! strigă ea.

Mielușul cu clopoțel era acum pe scara ce mergea la etajul de jos. Scara rula destul de repede, iar mielul țopăia la vale. De aceea Elisabet trebuia să alerge și mai repede dacă voia să-l ajungă pe miel din urmă.

- Vino aici, Elisabet! repetă mama, și vocea ei devenise severă de astă dată.

Dar Elisabet era deja pe scara rulantă. Văzuse că mielul o zbughișe la etajul întâi, unde se vindeau lenjerie de corp și cravate.

Ajunsese și ea acolo și, de cum simți podeaua sub picioare, o luă la goană pe drumul pe care îl urma mielul. Acesta ajunsese în stradă, unde fulgii de zăpadă dansau printre beculetele aprinse ce atârnau în ghirlande subțiri agățate pe sus. Elisabet răsturnă un stativ cu mănuși, dar își continuă goana fără să se opreasă.

În larma străzii auzi clopoțelul sunând dinspre Kirkeveien. Nu se lăsa. Era foarte hotărâtă să mângeie mielul pe blânița moale.

- Vino, mielușule, vino la mine!

Mielul țăsnise peste drum pe lumina roșie a semaforului. Poate a crescut că omulețul roșu înseamnă „mergi“, iar cel verde „stai“. Elisabet știa că oile nu pot distinge culorile. În orice caz, mielul nu se oprișe la roșu, așa că nici Elisabet nu se opri. Va alerga după mielul ăsta chiar dacă ar trebui să alerge până la capătul lumii.

Mașinile claxonau și o motocicletă trebui să intre pe trotuar ca să nu se ciocnească cu mielul și fetița. Oamenii pe stradă, porniți să cumpere cadouri de Crăciun, făcură ochii mari. Nu se întâmpla în fiecare zi ca o fetiță să gonească pe Kirkeveien, pe roșu, ca să prindă un miel care evadase din magazinul cel mare al orașului. Și pe deasupra, nu era deloc obișnuit să alergi după un miel, acum, în miezul iernii.

În timp ce alerga, Elisabet auzi orologiul bisericii bătând de trei ori. Lucrul acesta îl constată cu un interes special pentru că știa că veniseră în oraș cu autobuzul de ora cinci. Poate că limbile orologiului s-au plăcuit să tot meargă în același sens an de an și deodată au luat-o în sens invers. Elisabet se gândi că poate și ceasornicele se plăcutesc să facă o veșnicie același lucru.

Mai era însă ceva. Când veniseră la magazin, era aproape întuneric, iar acum era lumină din nou și, într-un mod straniu, noaptea nu se lăsase între timp.

Mielul o luă între timp pe un drum ce ieșea din oraș, țopăind mai departe spre o padurice. Acolo își continuă drumul pe o potecă printre brazi înalți. Acum trebuia să alerge mai încet, pentru că poteca era acoperită de zăpada care căzuse în ultimele zile.

Elisabet îl urma. Și pentru ea era greu să mai alerge acum. Mielul avea patru picioare care se tot împotmoleau în zăpadă, pe când ea avea doar două. Poate că acesta era un avantaj ce o va ajuta să se apropie de el.

Chemarea mamei se pierduse în larma străzii. În curând nu se mai auziră deloc zgomotele străzii. Doar o voce îi răsună încă în urechi:

– Să cumpărăm asta sau asta? Ce zici tu, Elisabet? Sau să le cumpărăm pe amândouă?

Poate că mielul a căpătat viață și a zbughit-o din magazin pentru că nu mai putea suporta să audă încontinuu zgomotul caselor de bani și toate discuțiile astea despre cumpărăturile de Crăciun. Poate că Elisabet se luase după el din aceeași cauză. Niciodată nu îi plăcuse să meargă prin magazine, la cumpărături.

Joakim ridică ochii de pe hârtia subțire care căzuse din calendarul fermecat. Ceea ce tocmai citise era atât de uimitor, încât rămăsese cu gura căscată.

Întotdeauna îi plăcuseră enigmele. Își aduse aminte de mi-cuțul scrin cu cheie pe care bunica i-l cumpărase din Polonia. Mama și tata promiseseră o dată solemn că niciodată nu vor căuta cheia și nu vor încerca să-l deschidă când Joakim doarme sau e la școală. Ar fi fost un lucru la fel de urât cum era să deschizi scrisorile altcuiva, spuseseră ei.

Până în ziua de azi Joakim nu avusese nici un secret adeverat pe care să-l fi ascuns în scrin. De astă dată însă, puse foaia de hârtie subțire din calendar acolo, încuie scrinul și ascunse cheia sub pernă. Când părinții se treziră și veniră să arunce și ei o privire în calendarul de advent, văzură doar un desen al unui miel într-un mare magazin.

– Îți aduci aminte? întrebă mama și privi spre tata. La fel era și când eram noi mici.

Tata încuviașă:

– Și puteam să ne pierdem în visare și să ne închipuim singuri restul povestirii. Era mult mai bine decât să ai toate figurinele astea nemăști de plastic care mai devreme sau mai târziu vor fi înghițite de aspirator.

Joakim râse în sinea lui. Doar el știa despre misterioasa bucătică de hârtie din calendar.

Arătă cu degetul mielul cu clopoțel și spuse:

– Mielul se hotărăște să evadeze din magazin pentru că nu mai suportă să audă zgomotul caselor de bani și pălăvrăgeala oamenilor la cumpărăturile de Crăciun. Și o fetiță din magazin pe care o cheamă Elisabet aleargă după el pentru că dorește să-i mângâie blânița moale.

– Ce-ți spuneam? zise tata. Ce-ar fi făcut băiatul nostru cu o figurină de plastic?

Joakim se gândi toată ziua dacă Elisabet va reuși să ajungă mielul și să-i mângâie blana. Oare avea să afle a doua zi?

Pentru că sigur va găsi încă o hârtiuță scrisă, nu-i aşa?

2 DECEMBRIE

...știi eu un drum mai scurt și e cel pe care suntem acum...

În dimineața următoare Joakim se trezi, ca de obicei, înaintea părintilor. Se ridică și privi calendarul de advent care era agățat deasupra patului.

Văzu deodată un miel la picioarele unuia dintre păstori. Nu era ciudat? Privise desenul cel mare cu îngerii și cu cei trei crai de la Răsărit, cu păstorii și oile de multe, multe ori. Dar nu văzuse mieluțul până atunci.

Poate că descoperise mielul desenat acolo pentru că citise despre el pe o bucătică de hârtie căzută din primul compartiment al calendarului.

Era, oare, același miel despre care citise? Mielul acela o zburghise dintr-un magazin în zilele noastre, pe când mielul desenat pe calendar trăise în Bethleem odată, foarte, foarte demult. Pe vremea aceea nu existau nici mașini, nici semafoare, iar prăvăliile de atunci nu erau niște magazine aşa de mari cu scări rulante și aparate de încasat banii.

În plus, Elisabet auzise orologiul bisericii bătând de trei ori, și nu existau orologii la biserici acum două mii de ani, nu-i aşa? Joakim știa că Iisus se născuse cu multă, foarte multă vreme în urmă.

Găsi ușita pe care se afla cifra 2 și o desfăcu cu grijă. O hârtiuță împăturită căzu din calendar. Înăuntru se zări un desen

înfațisând o pădure. În pădure era un înger care ținea mâna pe umărul unei fetițe.

Joakim luă hârtia care căzuse în pat. O despătuși și văzu că era scrisă cu litere mici pe ambele fețe. Începu să citească:

Efiriei

Elisabet Hansen nu știa nici cât de mult, nici cât de departe alergase după mielul cu clopoțel care o zburghise de la raionul de jucării al unui mare magazin pentru că se plăcțise de zumzetul caselor de bani și de toată vorbăria cumpărătorilor. Când alergase prin oraș, ningea des. Acum nu numai că ninsoarea se oprișe. Cel mai bizar era că pe potecă nu mai era nici urmă de nea. Printre copaci se zăreau viorele și toporași, și asta era de mirare pentru că mai erau doar câteva zile până la Crăciun.

Culese o vioră și-i privi atentă petalele. Să culegi flori acum era la fel de neobișnuit cum ar fi fost să arunci cu bulgări de zăpadă în plină vară.

Elisabet se gândi că a alergat poate atât de departe, că a ajuns într-o țară în care era vară tot anul. Sau că a alergat atât de mult timp, încât venise primăvara și se făcuse cald. În cazul acesta era încă în Norvegia, dar ce se întâmplase cu Crăciunul?

Pe când se gândeau la toate astea auzi din nou, foarte de departe, clinchetul unui clopoțel. O luă la goană și în curând văzu mielul ce se oprișe pe o colină și păștea cu poftă iarba verde.

Nici nu era de mirare că micuțului îi era foarte foame. Pentru că iarna n-avea unde să pască iarbă. Si în vremea în care fusese doar o jucărie probabil n-a primit nimic de mâncare. Această vreme trebuie să fi fost destul de lungă.

Elisabet se furia spre miel, dar chiar în clipa în care se repezi să-l mângâie animâluțul o luă iar la fugă.

– Vino, vino la mine, mieluțule!

Fetița încercă să-l ajungă, dar se împiedică de un ciot de pin și căzu pe jos cât era de lungă.